

Эсэгэ ороноо, эхэ нютагаа эб хамта мандуулая!

БУРЯАД

Бүгэдэ арадай сонин

ҮНЭН

1921 оной декабриин 21-нээ гаранэ

2003
майн
6
Вторник
№ 66
(20728)

Нажарай
эхин
улагшан
могой
харын
5
гарагай
3

Бурятия

АЛТАН ГАДАҮЯН

ХАБАТАЙ ДАА ХАБАРАЙ, АЖАЛАЙ НАЙНДЭР

Урда үдэринь нилээд халхитай байбашье, үүлэнүүдээр бүрхөөгдэн тэнгэримнай сэлмэжэ, майн 1-нэй - Хабарай болон ажалай найндэртэ наартай наран игаажа, дулаахан үдэр болобо. Улаан-Үдэ хотымнай Сөвөдүүдэй талмай дээгүүр үнгэ бүрийн баглаа сээсүүдэ сээсгэлэн мэтээр харагдахан олон ондоо уряа лозунгнуудые, хүхэ, ногоон, улаан, шара шаарнуудые, гоё хэмэл сээсүүдые бариһан зон хүюу зугаатай, ээлжээтэ найндэрһөө найхан ерээдүйе, этигэл найдал хүлээнэн шэнгээр үзэгдөө бэлэй.

Найндэрэй огсом дуунууд, духовой оркестрэй хүр жабхаланга хүгжэм, бүхы найн юумые пэрюулхэ үүргэтэй, хабарые, мүн ажалша зоние магтанан шүлэгүүдэй ээлэлэнэй удаа олонийтын найндэрэй баярые Улаан-Үдэ хотын мэр Г.А.Айдаев нээжэ, эндэ сугларһан зоние амаршалба.

Республикын Президент А.В. Потапов Буряад оронойнгоо ажаһуугшадые, Улаан-Үдэ хотынхидые найндэрөөр амаршалха зуураа ажалаараа, гэр бүлөөрөө, хүүгэдтээ сэдхэл дүүрэн ябахыен хүсэжэ, баярай үгэнүүдые хэлээ.

Буряад Республикадахи ахамад федеральна инспектор Б.В. Данилов, Россин Гүрэнэй Дүүмын депутатууд В.Ф. Кузнецов, С.П. Будожаров, республикын Профсоюзудай холбооний правленийн түрүүлэгшэ С.А. Тимин, Улаан-Үдын 14-дэхи хургуулин, БГУ-гай түлөөлэгшэд, бусад хүхэд найндэрэй митингэдэ хабаадажа, ажаһуудалай, хуралсалай, ажалай шийдхэгдээгүй асуудалнууд дээрэ тэгтобо, энэ жэлдэ үнгэргэгдэжэ байһан Гэр бүлын жэлдэ залуу үгэнүүдтэ, хүүгэдтэ, залуушуудда горитой анхарал хандуула тухай тэмдэглээ.

Залуу мэргэжэлтэдые ажалаар, гэр байраар, хүүгэдые тэдхэмжын мүнгөөр саг болзор соонь хангаха шухала гэжэ тэдэнэр онслоло.

«Единая Россия», «Союз правых сил» гэхэн партинуудай түлөөлэгшэд уряа лозунгнуудтай, гоё шэмэглэлүүдтэй байжа, урданайхидал адляар «Ура» хашхаралдан, өөһэдынгөө түлөөлэгшэдые дэмжэжэ байгаа хэн.

Удаань найндэрэй баяр ёһололые концерт наадан үргэлжэлүүлээ. Улаан-Үдэ хотын бэлигтэй соёлшод дуу, хатарараа эндэ сугларгадта зориулба. «Тоонто» гэхэн фольклорно, «Мелиоратор» соёлой байшангай «Акварели» ансамбльнууд, хонгёо хоолойтой хүүгэд гоё хатарнуудые харуулаа, дуунуудаа эдэлүүлээ. Хабарай эхин болоһон майн 1-нэй нарата найндэр хүн бүхэндэ ерээдүйн ажабайдалай этигэл найдал түрүүлбэ.

Бэлигма ОРБОДОЕВА.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: найндэрэй үедэ.

Радна-Нима БАЗАРОВАЙ фото.

НЮТАГАЙ ЗАСАГАЙ ҮҮРГЭ НҮЛӨӨН

Түрэл республикымнай 80 жэлэй оёе угтуудан, Улаан-Үдэ нийслэлдэмнай Буряад ороной аймагууд сооһоо 15-дахинь экономика болон соёлойнгоо талаар үсэгдээр тоосондо гараба. Энэмнай арбай таряагаар долгилһон, арад зоноороо суурһахан Мухар-Шэбэрэй аймаг болоно.

11 сагта Арадай Хуралад Мухар-Шэбэрэй аймагай нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн Сөвөдэй депутатууд В.И.Галушина, О.Б.Тимофеева, Д.Д.Дугаров, аймагай толгойлогшын Сөвөдүүдтэй хүдэлмэри эрхилдэг тулалагша А.И.Гуслякова гэгшэдтэй уулзалга болобо. Арадай Хуралай түрүүлэгшэ А.Г.Лубсанов, Арадай Хуралай комитетуудтэй түрүүлэгшэнэр: Гүрэнэй байгуулалтын, нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн болон хуули ёһо сахилгын талаар - А.Н.Маслов, Аграрна асуудалнуудаар болон газарай реформын талаар - В.А.Павлов, Уласхоорондын болон региональна холбоонуудай, үндэһэтэнэй асуудалнуудай, нийтын эмхинүүд болон шажанай нэгэдэлнүүдтэй хэрэгүүдтэй талаар комитеттэй түрүүлэгшын орлогшо Ц.Б.Батув гэгшэд хөөрэлдөөндэ хабаадлсаба.

Хөөрэлдэхөөр асуудалнууд үнэхөөрөөшье олон байгаа. Юундэб гэхэдэ, юрэнхыдөө, нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн зургаануудай эмхидхэл болон хүдэлмэрийн талаар хүсэд элирээгүй асуудалнууд захигүй олон. Ушарын, урдань байһан нютагай Сөвөдүүд гүрэнэй засагай бүридэл байгууламжада ородог аад, тэрээнһээ сэхэ мэдэлтэй байгаа ха юм. Харин демократическа гэжэ өөрыгөө сонсохон шэнэ Россид урданай Сөвөдүүд - нютагай-хиһаа эхилээд, Верховно хүрэтэр - дууһан тараагдаа хамнай. Тийн нютагай Сөвөдүүд өөһэдын хүтэлбэрийн зургаанууд гэжэ сонсохогодо, гүрэнэй засагһаа амяараа, дулдыданги бэшэ гэжэ баталагдаһан нэртэй.

Энэ ушарһаа манай республикадашые, бүхы Росси доторшые эдэ зургаануудай хүдэлмэридэ горитой наад болодог хуули ёһоний дабхасанан, хоорондоо харшалһан зүйлнүүд угаа олон. Эдэниие гуримшуулхын тула Россин Федерацийн Федеральна Суглаанда «Нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн эмхидхэлэй юрэнхы гол ёһонууд тухай» шэнэ Хуули хоёрдохи уншалгаар абтанхай гэжэ А.Г.Лубсанов мэдээсээ. Тус Хуулийн гүйсэд найшаагдаһан хойно манай республикадашые зохио Хуули абтаха болоно. Гэбэшье Арадай Хурал миил дээрэнһээ Хуулинуудые хүлээгэдэ нуужа байдаггүй, имагтал хүлшын үедэ муниципальна байгуулалтын толгойлогшын хунгалта тухай, нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн зургаанай депутатуудай хунгалта тухай Хуулинууд бэлдэгдэнэ.

Мухар-Шэбэрэй аймагай Сөвөдэй депутатууд хүдөөгэй захиргаануудые жэжэ болгожо хубаарилха, газарай най хубинуудые амяарлан абаха, таряалангай газарые бэлшээр болгохо тухай асуудалнуудые табижа, Арадай Хуралай хүтэлбэрилэгшэдһөө дэлгэрэнгы харюунуудые абаа.

Николай БАДМАРИНЧИНОВ.

Агуу Илалтын 58 жэлэй ойдо

Данри ХИЛТУХИН

ДАЙСАНАЙ АРТИЛЛЕРИИН ДОБТОЛГО ДОРО

«Мини город, мини Ленинград» гэжэ поэмэнээ хэнэ

Арюун тэнгэри
алаг эрээгээр турьяа,
аглаг агаар
амилхын аргагүй
элэ тооноор бурьяа.
Артиллерийн добтолго
нимэ гэжэ
шүдхэрын мэдэлэй, -
одоошье галаб гээшэнэ
урбалдажа эхилээ.
Газар тэнгэри хоёр
ниилээд,
гани галзуу
нэрьеэ-түрьеэ
түрүүлээ.
Амба томо номонууд
галта шуургаа
аймшагтайгаар тудхажа,
дээрэмнай
буулгаа.
Амхаржа траншеймнай
бутаржа нураа.
Али оломнай
хүл гараа
хухараа.
Арбан табан минутын
сохилто соо
аалидахын хүлээхш
хүлхэндөө
норосороо.
Хүдөөлүүлхэш унаһан
нүхэдөө.

Тэлэхш самбат руу
шархатаһан нүхэдөө.
Телефонной утаһа
зуу дахин
үдэртөө
таһарһын залгахаш,
яарахаш үхэтэрөө...

Уулзаа хүм НП-һээ
нэгтэ ерэхэдээ,
уран зохёолшо
офицер Михаил Дудинтай.
Хани халуун
үгэнүүдээ
андалдаад,
хоёр гурбан шүлэгүүдээ
уншалсаад,
дайнай бэлшэр тээшэ,
гал тээшэ
дараа нэмди -
урагшаал гээшэ!

Байлдаанда байдаггүй
амар заяан, -
Балмад дайсанаал
бажуухаяа зүдхэхш
марьян.
Хүсэн түгэдэр
оромнай манаа
хүдэр зоригтойгоор
хүмүүжүүлээ,
нонор ябахымнай түлөө,

һомон сэдхэлтэй,
һомон бэетэйгээр
араднай манаа
тэнжээгээ, -
Үндэргүй харгы дайдаа
хомор гэгшэ,
үндэһгүй ургы майлада
ургадаг бэшэ!

- Байлдагты, хүбүүдни,
байлдагты зүрхэтэй.
Байлдаанда шадалиг
ябаха хэрэгтэй! -
Ашата дайдамнай
сэрэгшэдээ
харана хурсаар
арбан тээһэнэ
юрөөлтэй хайхан
харасаар. -
Эхэ ороншни
хододоо шамтаяан,
энхэ нотагшни
энэ байнал заяан!.. -
гэһэн эхын юрөөл
шэхэндэм
гэнтэ элитээр хүгжэмдэн
дууддагша һэн
шэбэнэлдэн.
Хаа-яа ухаандаа
оруулхадаа инагаа,
харгыдаа дабтахаш
шүлэг зугаа:

«Санаар намдаа
ерэхэл хадаш
саһан боложо
зөөлөөр унахаб,
окоп соогоо
урин абажа,
ургыхамни гэжэ
хурьлан угтахаб.
Жэмэс улаанхан
хасартай Даруу -
жэгтэйхэн
зүрхэнэйм
долгиной нируу.

Хабартаа намдаа
зорёол хадаш,
хамаг нүхэдни
сэсэг бэлэглэхэл.
Найдан байһан
дорюун сэдхэлдэм
набшаһан ерэжэ,
наадан шэбэнэхэл.
Харахан нюдэтэй
холшорхон Даруу,
һанаандаа бү хатыш
уруу дуруу.
Сэхэл хаража
эмнеэл хадаш,
сээжэ зүрхэмни
одоол харгахал.
Уян хөөрхы
уран эжымни

уулзан шамтайгаа
хэтэдээ жаргахал.
Холшорхон иддамхан
мини Даруу
хориеош хүрөөдүй
хонгор залуу.
Санаар намдаа
ерэхэл хадаш,
саһан боложо
урдаш унахаб.
Унаган хээр
уужам талада
ургыхам гэжэ
золгон уулзахаб.
Золойм ошон -
шамтайгаа Даруу,
зохёожол ябахаб
зугаа дуу.

1945 оной сентябрь.

Ажабайдалай үзэгдэлнүүд

ХҮДӨӨГЭЙ БАЙДАЛЫЕ ГОЛОМООР ГҮ?

Үдэрэй тодхор боложо, хоёр эхэнэрэй
хөөрэлдэхье өөрөөшье ойлгонгүй, нэгэ
мэдэхэдээ, ехэ анхаралтайгаар шагнажа
һуубаб. Залуу эхэнэрын наһатай
эхэнэрээ ехэ хайратайгаар гуйна:

- Цыпил хээтэй, минишһни бага
басаган хадамда ошохоо түхээржэ байна.
- Ямар һайн юумэ дуулгабаш. һайн
лэ гүб даа. Хүрьгэн хаанахыб? Ямар
ажалтай? Байра байдалын ямар бэ?
- Ажалтай, байра байдалтай,
түбхинэнһэн хүн, теэд аяр Берлинэй.
- һайн, һайн. Байза. Берлин гэжэ
тосхоннай ямар аймагта бэлэй даа?
- Хээтэй, юун аймагаа хэлэнэт,
Германи ошохоом гэжэ байна.
- Татхай, халтай! Хари гүрэн ябахам
гээ гү?
- Тишээ, тишээ. Тэрэ хариин баян
хүбүүе хаана, хайшан гээд угтахы
болонобиб. Хэлэ амашьегүйб. Яагаад
тэрэнтэйнь ярилдахы, хүүрээ
ойлголсохобиб даа?
- Юу һанаагаа зобонош, басагамнай
хэлэтэй, немец, американец, англи-
чаниншые байг, алишые хэлэн дээрэн
уһан дээрэ үрмэнэй тоготор хөөрэнэ гүб
даа. Тулюур һаань, дээдэ һургуулиһаа
үни гаргаһан байха байгаа.

- Тиимэншые тиимэ. Тэрэ дээдэ
һургуулидамнай багша байра үгы гүб даа,
хүнэй гэртэ булан эзэлээд байдаг гэжэ
мэдэнэт. Эдэе хоолоо хүдөөһөө
зөөдэгын булганда мэдээжэ. Тэрэ
хулганын эрьехэгүй булан соогоо хүнэй
хүбүү угтахы бэшэ. Тиимэ дээрэнэ би
танай гэртэ угтаял даа гэнэб. Юу
эринэбта, би бултын түлэхэб. Мүнгэн
би. Ная 90 килограмм болохо гахайгаа
гаргаа, эндэнэ ошоод, хашарагаа уна-
гаахаб, хүрьгэн ерэхэнэ гэжэ дуу-
ламсаараа, эрьее шажа эхилээ һэм.
Гурбан үнэмни шэргэнхэй, гурбанин
үшеэ һаалгана, тахьянуудни үндэгэлжэл
байгаа һэн. Мяха, һу, айраг шараг би,
хээтэй, хуу асархаб. Гансал тэрэмнай
хоноходоо, хуушарха юм ааб даа, теэд
яхаш, магазин хатаһан, хуушарһан
эдэ эдижэ һуранхай зон ха юм.

- Шимни зүбшые бодоно гүш даа. Тэрэ
баян, бардам хариин хүбүүе хүдөөгэй
гэртэ угтахы гээшэн хайшаа юм даа.
Хүдөөдэ шэбхэ шабаһанһаа бэшэ юу

үзүүлхэ харуулахы. Угаалдахы ваннашые
байхагүй, тэдэмнай сагаан хөөһэн соо
хэбтэжэ, бээ сэнгүүлдэг, амаруудлаг зон
гээшэ. Үшөө дулаан туалет байха бэшэ.
Хамтаржа, хамжа, город соо,
миниингээ гэртэ угтахы болообди. Байра
байна, һанаагаа бү зобо.

- Баярланаб, Цыпил хээтэй, һайнта
даа, ходо намдаа туһалха, намайгаа
абарха гэжэ ябахат.

Энэ хоёрой хөөрэлдөө шагнаад,
мини сэдхэл ехээр зобошобо. Хэды
болотор бидэ, буряадууд, хүдөө-гэйнгөө
зониёе уладаа гэххэжэ ябаха зонбибди.
Өөрынгөө ёһо заншалаар айлшадые
угтахыа яатарыа марганбибди: элинсэг
хулинсагайнгаа эдижэ байһан эдээгээр,
уужа байһан ундаар хариин хүрьгэдые
угтахыа юундэ гайхаа гэлыгээ
хүнүүдбибди даа.

Харгы даа, энэ наһатай эхэнэрэй
байра харахадам, үһэнь саһанай
хайлахыа, бороогой орохолоор
дуһалдаг янзатай, шара толбонуудын
известкодоо дарагданагүй, ханаяа
саарһаар няанхай, тэрэн олон жэлдэ
байжа үнгээ бууранхай, таһалгын нэгэ
үүдэнэй шэл бутаранхай, тэрэнээ
фанерээр таглаад, дээрэнһэн саарһаар
няанхай. Аяр 50-60-аад онуудта
шадалтай байхадаа, абажа таһан
гарнитур, эдээгээ бэлдэхэ газарын,
эзэн эхэнэрэй омогорхыдог дулаан
туалет, ваннаһа баһа эзэндээ адли эндэ

тэндээ уршалаатанхай. Иимэрхүү городой
гэртэ хариин хүбүүе угтанхаар, бил хадаа
хүдөөгэйнгөө «шабар» оёортой,
оонигорхон «сууха» сонхотой, шэбхэ
шабаһатай гэртээ угтахы.

Талаан болоходо, хүдөөгэйн гэр би
һайн мэдэхэб. Мондогор модоор
барихан, холбоо табан ханатай,
зааханшаг гэр. Досоогоо унтарин, эдэе
хоолой, айлшанай гэжэ гурба таһаланхай,

шанаһан гү, али хөөрүүлһэн, түүхэй хүн,
үдэшэ һаагаад бүлһэн хүнэй амтатай
зөөхэй, творог, шара, сагаан тоһон,
үрмэтэй хүн, тараг, айраг, айрһан,
тибһэтэй зөөхэй, хүшөөһэн, хөөрүүлһэн
зөөхэйдэ дэбтэһэн хилээмэн (хатаамал)
г.м. Сагаан эдээгээр бэлдэхэ бүхы зуу
гаран табат тоолохо аргам үгы, хүдөөгэй
эхэнэрнүүд бэлдээд, харииншые,
халуунайшые хүнүүдые угтажал байһан
байха.

Үдын хоол бэлдэхэдээ, хүдөөгэй
эхэнэрэй һанаан юундэ зобобо гээшэб.
Мяхан табат элбэг, хартаабха, капуста,
морхооб, свекло би, лапша таһалхада
болохо, ороһотой шүлэ гаргахыа яахаб.
Мяхая татана гүш, али шарана гүш,
бүхэлээр шанаһа гүш. Шабар горшоогто
хээд, шарана, бусалгана гүш, али
алюмин кастрилада болгоно гүш, шимни
дуран.

Унтахын урда тараг, йогурт, хүнэй
элдэбын коктейль хэхэ онһон машина
би ха юм, хээд лэ уужа һуугыт. Эдэ эдэе
хоол бэлдэхэ зүйлнүүд хуу булга хүдөөгэй
эхэнэрэй гар доронь. Хүдөөгэй зон хари
гүрэнэй хүндэ юугээ харуулахы, юугээрээ
хүниёе һонирхуулахы гэжэ шортоо
хэлэнэт. Ариухан уһатай аршаанаа
харуулахы, хүжэ бүтүү хүбшэ тайгаяа
харуулахы, дасан дуганды абаашахаб,
һургуулида урихаб, клубта абаашажа,
ёохорто хүрьгэнэйнгөө борьбын
бохиюо болитор хатаруулахы, үбгэд
хүгшэдөөрөө уулзуулжа, урданай уянгаты
дуунуудые шагнуулахы. Ямаршые гүрэнэй
хүнэй зүрхэ сэдхэл хүдэлгэхэ уужам үлгы
Буряадайм хүдөө тала, энэ талые эзэлэн
һуһан ажалша буряадайм ашанар,
зээнэр.

Хоёр эхэнэрэй хөөрэлдөө шагнаад,
хүдөө талыем ехэ еөдэгүйгөөр
хэлэхэдэнэ, эльгэнэйм хүлһэнэй өөрөө
бусалжа эхилхэдэнэ, хүндэлэндэ хүзүүгээ
хабшуула дурам хүрөөд, энэ бэшэ хаана
абаашахабиб даа, бүлһнтэн зүрхыем
эдэгээжэ байдаг буряадайнгаа ори
гансахан «Дүхэригтэ» абаашахам гээд
һанаандам оробо.

Д.БАЙМЕЕВА.

Хори буряадуудай I Петр хаанда ошооор 300 жэлэй ойдо

ХАРГАНА УГАЙ ДАСХА БОДОРОЕВНОО ЭХИТЭЙ

Урдандаа монголшууд ябахан мүнөө хойто монголшууд гэхэ гү, али буряад-монголшууд өөрын онсо илгаатай арад гэшэ гүбди: омогорхохо, бусаднаа илгардаг шэнжэ шанар буряадуудта бии юм гэжэ өөһэдэгөө өөһэдөө асуухада, шүүмжэлхы ёһоор хажуу тээһээ хараад үзэхэдэ, ямар юм бэ? Бэе махабадын талаар абана бэшэб. Далан жэлэй саада тээ үлэн хоонон, үйлын хараалтай хүдөө ажахые хамтадхалгын зутаралта зоболонтой жэлнүүдтэ хүн болоһон хүбүүд, басагадһаа (миниин үетэнһөө) үнгэрһэн зуун жэлэй ерээд онуудта, мүн XXI дугаар зуунай эхин жэлнүүдтэ үдэһэн эдиршүүл, арба найма - хори наһатан бээрээ үндэр, шэгээрээ сэбэрхэнүүд болоо гээд хэлэхэдэ, алдуу болохогүй. Би энэ талаарнь омогорхожо ябадагби.

Хүнэй гансахан лэ талада - сэдхэлэй байдалда тогтошокомни.

1948-1949 онуудта Москвада Советскэ Союзай хорин хоёр яһатан соо хоёр буряад хураа бэлэйбди. Маанадта зааһан юридическэ ба социально-политическэ эрдэмүүдые шудалхадаа, бусад үндэһэ яһатанай хойно гараагүй, түрүүлжэ, эрхимээр шудалжа гараа бэлэйбди. Удаань КПСС-эй Центральна Комитедэй Аэргэдэ Москвада хүдэлжэ байһан партиндээд хургуулида хоёр жэл соо хураадамнай, бүхы Союзай область, хизаарнуудһаа, автономито республикануудһаа эльгээгдэһэн хүнүүд хураадаг байгаа. Манай республикаһаа табан буряад хураа нэмди. Булта эрхим найнаар дүүргээ бэлэйбди.

Буряадууд эрдэмдэ хураадаа, эрмэлзэлтэй, бэрхэнүүд гэжэ тобшолол өөртөө эхэһэн байнаб. Манай хүнүүдэй хурса хурдан бодолой уг изагуур, минии һанамжаар, юунһээ эхитэйб гэбэл, хүбүүн хүн эсэгын талаар долоон үеэ һайн мэдэхэ уялгатай байгаа. Долоон үе соо өөһэд хоорондоо гэр бүл болохо ябадал огто хоригдонхой байһан. Түрэл хүнүүдэй дунда шуһа холихо ябадал огто гарадаггүй байһан гэшэб.

Эхын һайн, муу талань түрһэн үридэнь заабол уг дамжан ошодог байһан ушарһаа эхэ эсэгэ хоёр хүбүүнэйнгээ һамга абахада, үхинэйнгөө хадамда гарахада, нагасань ямар зан абаритай хүн бэ гэжэ ехэтэ шэлэжэ һунгадаг байһан юм. «Нагасын уг эээдэ», «Нараногоо татаһан нагаса» гэжэ буряадууд дэмы хэлсэдэггүй. Телевидени ба радиогоор, баруунай номнолоо абтаһан «Харан сасуугаа дурлашооб» гэхэн үгэнүүдтэ тон шанга шүүмжэлгэтэйгээр хандамаар.

Баруунайхидһаа зүүн оронхойд, Ази түбинхид юугээрээ илгардаг бэ? Тоолохо болоо һаа, олон. Баруунай демократическа оронуудта хүнүүдэй эрхэнүүд ба сүлөөнүүд гэлдээд, нэн түрүүн шууялдадаг. Харин Зүүн оронуудта үри бээдээ нэн түрүүн хүнэй уялгануудыень ба харюусалгануудыень ойлгуулаха, бзелүүлхэ гээд оролдодог. Энэдхэг орондо хэблэгдэһэн зохёолнууд түбэд, монгол хэлнүүдээр дамжан, буряадуудай дунда эртэ урда саһаа дэлгэрдэг байһан гэшэб. Тэдэ зохёолнууд соо, илангаяа Ганжуурһаа абтажа монголшолодоһон зохёолнууд соо хүнүүдэй ажамидаралда уг изагуурай ямар шухала удхатай байһан тухай, хүбүүд ба үхидэй изагуур тухай хэлэгдэһэн байдаг. Зарим хуудһануудта хэдэн бадагууд, заримандаа бүхэли хуудһанууд оршуулагдаагүй, түбэд хэлэн дээрэ үлэшэһэн байдаг. Мүнөө «Дүхэригэйнай» хоёр хэлэн дээрэ гарадагынь гайхалгүй: урдандаа тиимэ дүршэл уласуудай эрдэм ухаа дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ бии байһан.

Угаа уһанда хаяхагүй байһаниие хори буряадуудай нүүлэй 300 жэлэй түүхэ гэршэлэнэ.

Гурбан зуун жэлэй саада тээ хори буряадууд ехэ гасалантай, доромжолууһан, хашагаһан, зоболон ехэтэй байдалда оронхой байгаа. Политическэ, социальна ба экономическа талаараа

ямаршые эрхэгүй, үндэһэнэй, колониальна дарлалта доро буса түрэлтэн гүүлэжэ, газашалуулажа байһан. Бүхы буряадуудай ажабайдал жэл ерэхэ тума муудажа байгаа юм. Һайжарха тээшээ ямаршые найдабари алишые талаһаа хүлээжэ аргагүй байһан саг. Эгээл нимэ тон хэсүү хүндэ байдалда ороод байхадаа, арба нэгэн эсэгын түлөөлэгшэд сугларжа, саашадаа ажамидарха хуби заяанайнгаа гол шухала асуудал зүбшэн хэлсэһэн байдаг.

- Москва Сагаан хаанда ошохо, боложо байһан юумэнүүд тушаа хөөрэхэ - нимэ дурадхал харгана угай зайсан Дасха Бодороев оруулан байгаа.

Энэ дурадхалыень бусад арбан нэгэн эсэгынхид дэмжэжэ, хориинхидай делегаци Москва зорижо, холын замда мордоо бэлэй.

Би өөрөө харгана угайб. Харганаһаа гадна ухаасай ба хүбүүд угайхид үдэсэтэй, олон болодог зон байһан, байһааршые янзатай.

XIX зуунай эхээр Россин түб нютагуудһаа зөөлгэгдэһэн ородуудта газараа үгэхэ баатай болоодоо, хориин арбан нэгэн эсэгын найман угай олон гэр бүлэнүүд Ага, Ононой үргэн тала дайда руу зөөжэ ошоод, түбхинэн һуурижаһан түххэтэй.

Хориин буряадууд Москва ошохо замые холо гэжэ бэрхшээгээгүй. Яахадааб гэхэдэ, Чингис Богдо хаанай байгуулан бүхэдэлхэйн хэмжээтэй гүрэнниие бэхижүүлэн бата бологодо, хориинхид, мэдээжэ политическэ ажал ябуулагша Петр (Жамсаран) Александрович Бадмаевай XX зуунай эхиндэ Санкт-Петербургда гаргаһан ном

соо бэшэһээр, Чингис хаанай, мүн хүбүүдэйнь, ашанарайнь засаг барихада, ехэ найдамтай, дотор сэргэһын байһан юм ха.

Мэнэ һаяхан Улаан-Үдэдэ «Наян-Наваа» гэжэ нэрэтэй жаахан ном хэблэлһээ гараа. Цыбикжап Доржиной бэшэһээр, хориин арбан нэгэн эсэгынхидэй зарим бүлэг XIII-XV зуун жэлнүүдтэ Дүтын Зүүн зүгтэ, Тигр, Евфрат мурэнүүдэй эхиндэ ажаһууһан байгаа. Үбэл болодоггүй уларилтай газар табан хушуу мал үсхэхэдэ, ехэ таатай зохид байһан юм ха. Тээд монгол угтай хаашуулай засагай һуларжа халахада, мүнөөнэйхээр «титульна» нацинуудай урдынгаа газарта бусажа эхилхэдэнь, хориинхид урдынгаа нютаг бусаха баатай болоо нэн бээ. Найн-Наваада, Бада Егодо, Заян Заяда найман үе түрэжэ, түбхинэжэ, тэдэ газарые тоонто нютагнай гэжэ тоолодог, хэдэн зуун жэлнүүдтэ «Наян-Наваа минии гү?» гэжэ дуулагдажа ябаа юм.

Минии анха түрүүшын мэдэхэ болоһон дуун «Наян-Наваа минии гү?» юм. Энэ дуугаа түрһэн нютагһаа 5-6 мянган модоной газарта дайнай фронтын землянка соошые, нютагаа, эхэ, эсэгээ һанахадаа, гуниглан гуниглан дуулагдажа бэлэйбди.

Дайнай һүүлээр 1946 ондо ойр зуура Хэжэнгын аймагта хүдэлөөб. Тэндэхи нютаг зон «Заян Наваа» гэжэ дуулагдадаг һэн. Удаань Хурамхаанда ошохо хүдэлхэдэм, тэндэхи буряадууд нэгэ бага ондоогоор «Наёолон Навоолон миниеэлэн» гээд, 1947-1948 онуудта дуулагдадаг байхадань, гайхажа шагнагша бэлэйб. Халха ба Дотор Монгодо ажаһуудаг буряадууд баһал «Наян Наваа» дуулагдаж юм байна. Бага наһатай ябахадам, «Наян Наваа... Бада Его... Заян-Заяа» гэжэ ойлгосогүй үгэнүүдһээ буряадаар хэлэгдэһэн «Минии гү» гэжэ үгэнүүд намай гайхууддаг байһан юм. Арадаймнай

дуун арад зоноймнай түүхые амидыруулбал... гайхалтай... Харгана Дасха Бодороевой холын үри саданар баруун харганарай дунда: Галтай, Хушуун-Үзүүр болон бусад нютагуудта мүнөө ажаһуудаг гээд журналист Павел Натаев «Бурятия» газетын мартын нэгэнэй дугаарта тобшохоноор бэшэбэ.

Харгана Бодороевһоо уг залгаламжалһан хүнүүд угаа уһанда хаяагүй: Зүблэлтэ засагай жэлнүүдтэшые, мүнөөшые урма зориггоо хухараагүй, улад зонойнгоо урда заханда алхалһаар ябадаг...

Бодороевһоо һабагшатай хүнүүд сооһоо Бадма Нимаевые һайн мэдэхэб. Намһаа нилээд аха һэн. Түрэлхингөө ухаан бодолоор, урма зориг хоодо дүүрэн ябадагаараа табяад онуудта түрүү хүтэлбэрилэгшэдэй, эрхим бэрхэ эмхидхэгшэдэй нэгэн боложо шадаа һэн. Бадмын хүбүүн Владимир Москвагай энергетическэ институт дүүргэһэнэй удаа, Новосибирскын авиационно эрдэм-шэнжэлэгын институтта ажаллаа, Улаан-Үдэдэ прибор бүтээлгын заводто, «Теплоприбор» заводой директорээр ажаллаа. Ажалай Улаан Тугай, Хүндэлэлэй Гэмдэг орденуудаар шагнагданхай, «Россин Федерациин габьяата машина бүтээгшэ», «Буряадай АССР-эй габьяата инженер» гэхэн нэрэ зэргэнүүдтэй, олондо хүндэтэй эмхидхэгшэ гэжэ республика дотороо мэдээжэ болонхой.

Хориин арба нэгэн эсэгынхид, тэрэ тоодо харгана угайхид: эсэгэ хүбүүн Нимаевтан мэтэ, угаа уһанда хаядаггүй, олоной хэрэгтэй түлөө ухаан бодолоо, хүсэ шадалаа элсүүлэн, түрэл арадайнгаа эрхэ сүлөөгэй, зол жаргалай түлөө ами бээе гамнангүй, сэбэр сэдхэлээр хам орожо оролдодог, шармайдаг хүнүүд юм даа.

Содном-Доржо БАДМАЕВ,
харгана угай журналист,
Буряад Республикын
габьяата юрист,
философин эрдэмэй
кандидат.

ЭХЭ ХЭЛЭН ТУХАЙ ЭЛЬГЭН ҮГЭНҮҮД

Буряадай багшанарай университетэй буряад хэлэ бэшгэй факультедтэ зориулагдана

Үбгэнэй толгойн үһэндэл, Үсөөхэн тоото арадаймнай Үнэн байдалые тодорүүлха Үгэнүүд хэдыбтэ дэлхэйдэ?

Үгэнүүднү!
Залгажа гурбан сагые
Заларжа бидэндэ хүрөөлтэ,
Заяанай табисуурые алдуулангүй,
Замаймнай мурнуудые хэмжээлтэ.

Зүбые хэлэхээ хүсэжэ,
Зүрхэнэйнгөө шэбэнээ салганаб.
Үгын нэххэлые мэдэржэ,
Үеынгөө түбрөөе шагнанаб.

Тэсэбэрицем түршан үнгэрнэ,
Тэршээ борохон үгэрнүүг.
Хүйтэн манан соо гансаардана
Хүсэһыем хоригдог бодолнууг.

Хаанабта, арадайнгаа хубице
Хаража номнохо үгэнүүднэй.
Хүлээнэл ёһотой таанадые
Хүлгөөһнөө эсэһэн хүнүүднэй.

Үгэнүүднү,
Үйлын үриин зарлигаар
Үнгэтэ юртэмсые адуулана гүт?

Үймөөтэ гэлхэйн ташалангаар
Үнэнөө харааг гашуудана гүт?

Богһогоёо дэрлээд хэбтэнгүй,
Бодожо бүүшү жэралдыт.
Бодолой үлхөө таһалангүй
Болбосоролой хүүргэ гаталыт.

Үгэшын үйдхарые гэмшээр
Үгөө хүлээжэ дуурана гүт?
Үндэр тэнгэрийн үршөөлөөр
Үүрэй солбонице угтана гүт?

Тэнгэрице гэтэһэн тооноороо
Тэбэрлэгдэхээ нарантай шамдагты.
Түмэн сая тоогоороо
Түүхын утаһа татагты.

Үгэнүүднү,
Сэдхэлэй нулимсаар угаагдаһан,
Сэлмэг шэгээ гамнагты.
Мүнгэн зүүдхэлэй шэнхинээгээр
Мүнхэ дуряа угтагты.

Алтан тахын түбэрөөгөөр
Анхан солоёо дабтагты.
Айл зонтойгоо эбтэйгээр
Аяга сайгаа магтагты.

Анда нүхэдөөрөө уулзахаая,
Аян замдаа нэгдэгты.
Арадай сагаан сэдхэлдэ
Аялгыень нэмээжэ жэргэгты.

Пулгар ДОРЖИЕВА

Болор хундагы ханхинаагаар
Балар ябадалые даратты.
Мүнхэ тэнгэрийн хайраар
Мүшэтэ замбидгаа жаргатты.

Үгэнүүднү,
Хэгэн мянган жэлдэ
Хэмжээ юумтэ бодолыем.
Хээрэн сагаан хуһанда
Хэлээ юумтэ һаналыем.

Баргуужан-Түхэмэй хүрьһэн дээр
Батажан хуугаа бидэнэй
Баатарлиг хуби заяанай
Баялиг юунһээ эхитэйб?

Хэнэй хубүүн хэн бэлэй?
Хэнэй басаган хэн гэлэй?
Ябаһан годирруу замаймнай
Ябаган харгы хаанаһааб?

Үнгэрһэн мянган жэлдэ
Хүндгэһэн үүргэ дүүргээлтэ.
Хари холын хилэнүүдэй
Хаалтануудые бута сохёолта.

Үгэнүүднү,
Энэ галабые жэргэг гүүлэн,
Эзлээлтэ хаан ордонуудые.
Дэлхэйн нюргые нахис гүүлэн,
Эдлээлтэ буурашагүй солые.

«Урагшаа!» гэхэн урасхал
Угаймнай хүлдэ болоол һэн.
Нэрээ сахиха хургаалнууг
Нэгдгээлэймнай огон гэгдээл һэн.

Олон замбиин тэнгэрице
Омог үгөөрөө магтаһан,
Огсом урасхала голнуудай
Олом бэдэржэ матарһан.

Монгол-буряадай хэлэн
Магтаал шамдаа үргэнэм.
Магнал торгон энгэрээ
Шагнал хүлээнгүй ээлинэм.

Үгэнүүднү,
Азийн шаргал шарайе
Алтанһаа хурсаар толоруулыт.
Бархан, Алхана, Шалсаанын
Баярай хүгжэм эбхэрүүлыт.

Дээдын бэлигэй гуһалнуудые
Дэлхэйн нюргаар суршылтэ.
Уулын мүнэлиг дуулануудые
Улам хурсаар ялоруулыт.

Саһата Гималай, Саяанай
Самарян дуунууд нишлэнги.
Сагай гүйдэлые эбхэжэ,
Сагаан гали дээрэ ницдэнги.

Мила багшын дуунууд
Малшан хүнэй зүрхэн соо.
Хилэ даһан хуудһанууд
Хэтымнай алтан гэбтэр соо.

Буряадай уран зохёолшод Агуу Илалтада зоржулаа

Бато БАЗАРОН

Цокто НОМТОЕВ

БЭЛЭГ

Армиин дунда найрлахан Аажам нэгэ үдэрье Тодоор ходо һануулдаг Торгон пулаад хадагалнаб.

Аяар Яхад ороной Ажалша зонһоо бэлэг гээ, Няамал саарһан хайрсагтай Нягтахан боодол намда үгөө.

Тэрээхэн бэлэгэй забһарһаа Тэбхэрхэн пулаад гараа һэн. Альган дээрээ дэлгээжэ, Ажаглан шэнжэлэн үзөө һэм.

Энээхэн пулаад эмхирхэн Эзэнийн ямар хүн хаб? Ингэжэ бэлэг эмхилхэн Инаг абаринь хэнэйб?

Уулзаһан нэгэтэш бэшэ һаа, Урлаһан гарынь танидагби. Утаһаар һиилээд оёмолхон, Угалза бэшэлгынь уншадагби:

«Дайсадаа хайраггүй дараарай. Дарьхан инагтаа бусаарай», - гээд, Хошоолон үгээ найруулжа, Холбоһон захяань хурса юм.

Сэнхирхэн хүбөөнь харахадаа, Сэдхэлни хизааргүй хийдэдэг юм. Сэнгэлиг Хэжэнгэ нютагайнгаа Сэсэгэйн оройгоор нийдэдэг хүм.

Шираб НИМБУЕВ

НҮХЭРТӨӨ

Энэ сагта амия Хараад байха ёһогүйш, Илалтын түлөө хүсээ Шабхан үгэхэ ёһотойш! Энэ - бидэнэй уялгал, Эгээ шухала зорилгол! Дайсанаа дараһан хойноо, Даагаяа һүүлдэһэн хойноо Шанга асуудал арадһни Шамда тулган асуухал: - Дайнай хэсүү үедэ Дайсаниие дараха хэрэгтэ Үгһэн туһаш алин бэ, Үйлдэһэн хэрэгш алин бэ? Абяагүй тишхэдэнь байгаа һаа, Ама хоһон һуугаа һаа, Тэрээнһээ зүдэг юун байхаб, Тэрээнһээ муухай юун байхаб! Шамһаа арад жэрхэхэл, Шамһаа ханиш тэрьелхэл!

ИЛАЛТЫН ҮДЭР ТУХАЙ БАЛЛАДА

Сэлмэг сэгээн тэнгэриһээ Алтан бороо адхаржа Байһан шэнги гэхэ гү, Сэсэгүүд ургаад, шидэһэн Мунгэн набшаһад мүнidlэжэ Байһан шэнги гэхэ гү, Хубишын модон бүхэндэ Хүхы һуугаад, донгодон, Хүнэй сэдхэл баясуулан Байһан шэнги гэхэ гү, Үндэр тэнгэрийн гүнзэгыдэ Найхан зуланууд гэрэлтэн, Үнгын туна яларуулан Ябаһан шэнги гэхэ гү - Тимэ эсэгтэй байгаа һэн, Баярһаа сэдхэл зүүдлээ һэн... Баяр шидитэ морёороо Бахархан шидэн гүйлгөө һэн, Айл бүхэниие алдангүй Айлиан боложо ороо һэн. Хүн бүриие энхэрэжэ, Хүзүүдэн, инаглан таалаа һэн, - Дайһаа мэндэ бусаһан Хүбүүгээ эхын хараһандал, Дайнай шуурга гаталһан Баатарай баатараа таалаһандал.

ОРОДОЙ ВИНТОВКО

Хурса булаг жадамай, Хурин шара хуйтай, Бата мэргэн шамаяа Барин, үгэн жагсанаб.

Мэдэһэн шугалһан шамаараа Мэргэн түргэн буудахаб. Хас тамгын бэлшэртэ Хаха сорьён буугаарай.

Хурса хурдан жадаарһни Хоротоной сээжэ хадхахаб. Уушха зурхыень голожо, Умара эсхэн ороорой.

Хүдэр бэхи хүрзөөрһни Хүсэ мэдүүлэн буулгахаб, Хүн бэшэ фашистын Хохимой һамна нюдөөрэй.

Олон дайнда орожо, Онсо магтаал олоһон, Ородой суутай винтовко, Олоор унагаагыш дайсагые.

ДАЙСАН ДАРАГДАХА

Хүгшэн болоһон эжымнай, Хүлдэ ороһон хүүгэднай, Амарга һайхан нүхэднай, Москва сарюун хотомнай Манай арадай байна бшуу, Мандаа найдажа байна бшуу. Гуринха зольбо шоные Галзуу нэтэрүү харшаниие, Алуурша тонуулаша фашистаниие Алад гаргажа болохогүй! Баатараар, нүхэд, байлдай! Баранинь дайсадые хюдая!

Үнэр бүльемнай үймүүлһэн, Урин гэрыемнай һандааһан, Хас тамга тэмдэгтэн, Хүнэй дайдаа обтоошон, Урбагар муухай дайсан, Урал амаа долёон, Урдманай байнал үлэгшэлдэн. Үйлөө харлаһан фашистаниие Үдэр һүнигүи намжа, Үхэлэй абаргаар хабажа, Үгы шамдуу болгоё. Дайсан булта дарагдаг. Дайдам энхэ амаржа!

Динлэн, илан фашистаниие, Днепр, шамдаа хүрээбди. Харахан һайхан уһыешни, Каскаараа удхан уубабди. Днепр мурэн, баяртай! Дайгаа дүүргээд бусахабди. Абарһан хүбүүдээ юрөөгыш, Алтан зулааа баларуулыш!

ХИНГААН ДАБААН

Наранай хурса гэрээдэ Нюрга нээрээ шарагша, Баруулаһан, зүүлһэн үүлэндэ Байса оройгоо эльбүүлгшэ, Үбгэн буурал Хингаан - Үндэр ута дабаан.

Хүһөө һаари хүнжэлынь Хүнэй гараар хуряагдаагүй, Арбин үндэр үгсүүрынь Агтын туруугаар дабагдаагүй, Байгаалийн байтуулаһан хэрэм Баялигаа даран һажана.

Адариг гэжэ ямбархангүй, Артиллери аажам субаба. Табсан гэжэ хирэхгүй, Тахатай танк абирба. Хингаан шулуугаа дэлгэбэ, Дабаан үүдээ эслибэ. Хингаан ото дабаһан

Харгы зүргэ гаргаһан, Зуун жэлдэ арилхагүй Зурлаа тэмдэг бодхонон Хитад арадай аха дүү Совет суута сүлөөлэгшэ.

Дондок УЛЗЫТҮЕВ

ЭХЭ ТУХАЙ ДУУН

Хабарай хагсуу һалхинда Харахан нюдэһи уһатһана. Хаана хольи хизаарта Хайран гансаһ хэбтэнэ.

Хайран гансаһ нойсоно Харлин газарай хаган дор. Онон голоо шэбишэнэ Одер мурэнэй эрье дээрэ.

Одер мурэнэй эрье дээрэ Олон нүхэдэй дундаһана, Дуулим сэнхир Буряадаа Дурсан дурсан зүүдэлнэ.

Дурсан, дурсан ябаал һэн Дууша илдам шамайгаа. Үлээн үгэлэн унаал һэн Үлгэтэйхэн хүбүүгээ.

Намарай ольбон унахада Наһанай ошоһон элихэн байн. Хилэн харахан һаншагташ Хирмаг саһан унажал байн.

Хирмаг саһанай ороходо Хярын орой үнирһа. Мунхэ ногоон хасуури Мунгэн тоодоор яларна.

Мунгэн тоодоор миралһан Мүшэтэ замбийн майхан дор. Хотон тээшэнь шамдуулжа, Хонин хүрэгөө тууналһи.

Хонин хүрэгөө тууналһи, Хонин жэлдэ тууналһи. Хонгор гайсаа гээгээш һаа, Хонгөө дуугаа дууналһи...

Үбэлэй һүниин жабарта Үргэһэн шини хурдэггүй. Олохон удаа үндэһиш Орой хэнише мэдэгдэггүй.

Орой хэнише мэдэгдэггүй, Орой болотор тухаһарһыш, Хахад һүниин тэн багтаа Хашаар сооһоо гараагыш.

Хашаар сооһоо гараагыш Харанхы даа, бүрэнхы. Досооһо һанаа алданаһ, - Досоош жэгтэй харанхы.

Досоош жэгтэй харанхы Домог болоод хүбүүндэ. Тэмдэг һаянай бэйшэгүй - Тэрэнь баһал баруун тээ.

«Баһал дайниць болонгүй Бараг ийгээг дайнай даа. Баруун тэрэ Германиянь Баһал түйтэй гайтай даа.

Баһал түйтэй гайтай даа, Барһам яажаш ябагшаб. Эсэгын үһөө нэхээб гээд... Элдэб тодхор бологшоб...

Элдэб тодхор болонгүй Энхэ мэндэ бусаһай даа. Гурбан жэлээ хүсөөжэ, Гуламтаяа түйлһэй даа.

Гуламтаяа түйлһэй даа, - Гуниглаһан гансааран. Гурын арһаар хүбүүндэ Гутал оёнош һамаран.

Нажарай намжаа дулаанда, Наранай гараһын урга тээ Холбоо Сагаан Нүүр тээшэ Хонидоо туунаш урматай.

Хонидоо туунаш урматай, Хотогор эээрүгш һайбарлаа. - Холой, холдой, - гэхэгэһини Хоолойш ямар һайхан даа.

Хоолойш ямар һайхан даа Холоһоо шамай танидагби. Илдам залууш ябахадаа Иймэл байгаа гээгэби.

Иймэл байгаа гээгэби, Иймэл байха хэтгээшье, Иймэл дулаан охитойшье, Иймэл халуун эхитэйшье...

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

Генеральна директор - ахамал редактор А.Л.АНГАРХАЕВ. Редактор Г.Х.ДАШЕЕВА

РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИ: И.МЕГОРОВ, И.Б.ДАГБАЕВ (Буряад Республикын Правительство), Ф.П.БОТГОЕВА, Ц.Э.ДОРЖИЕВ (Буряад Республикын Арадай Хурал), Н.Д.НАМСАРАЕВ (генеральна редакторэй 1-дхи орлогшо - ахамал редакторэй орлогшо), Т.В.САМБЯЛОВА (секретариальне хутгалбарилгын генеральна редакторэй орлогшо), Д.Б.ГУРОДАРМАЕВА (редакторэй орлогшо), Д.Д.ЭРДЫНИЕВА (харюусалгата секретарь); таһагуудые даагшад: В.Г.ГОМБОЕВА, Н.Д.БАДМАРИНЧИНОВ, Б.В.БАЛДАНОВ, А.А.ФАДЕЕВА, В.Д.ДАМДИНОВА; Б.В.ГЫНДЫНЦЫРЕНОВ.

Манай адрес:

670000, Улаан-Үдэ хото, Каландарнишвилиин үйлсэ, 23, Хэблэлэй байшан "Буряад үнэн". E-mail: unen@mail.ru

Газетэ хэблэлэй 1 хууданан хэмжээтэй. Индекс 50901. Хамтын хэһэг - 60000. Хэблэлдэ тушаагданан саг - 17.00.

"Республиканска типографи" гэхэн АО-до газетэ 3360 хэһэгээр хэблэгдээ. Директорэйнь телефон: 21-40-45.

Б-0079-дхи номертойгоор бүричхэлдэ абганхай.

Хэблэлэй байшанай телефонууд: генеральна директорэй-ахамал редакторай - 21-50-96, приёмнын - 21-54-54 (факс), ген. директорэй 1-дхи орлогшо - ахамал редакторай орлогшын - 21-68-08, ахамал редакторай орлогшонорой - 21-64-36, 21-33-61, секретарнадай - 21-50-52; таһагууд: экономикын болон политикын - 21-63-86; соелой болон түүхын - 21-60-21; «Морин хуур», «Вершинь» журналнуудай, «Буряад Республикын Хуулинта шиндхэбэринүүдэй суглуулбарини» редакци - 21-55-97; залуушуулай, оюутайдай ажабайдалай болон олонингын хүдэлмэрийн, «Одон» журналай редакци - 21-54-93; мэдээсэлэй - 21-67-81, спортын - 21-54-93, рекламн - 21-62-62, коммерческэ ажалай - 21-55-97, компьютерна түбэй - 21-66-76, бухгалтерин - 21-23-67.

Редакцида ороһон материалнууд шүүмжлэгдэдэггүй, мүн авторнуудтай бусаадааггүй.

Тооцуудай, бодото баримтануудай, хүнэй, нотагай нэрнүүдэй бэйлэге хазгайруулаһан ушартай авторнуудынь харюусалгатай. Редакциһан һанамжа авторайхитай адш бэйлэ байжа магад.